Опис

Дисципліна «Соціологія війни і миру» є вибірковою навчальною дисципліною (ДВВС) зі спеціальності 054 – соціологія, для освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, яка викладається у 6 семестрі в обсязі 4 кредитів

У часи війни *теоретичні* проблеми сутності війни та миру набувають *практичного* виміру. Навчальна дисципліна має на меті допомогти студентам оволодіти *соціологічним фокусом розуміння та інтерпретації* війни та насильства, і пов'язаних з ними явищ та процесів. Курс є особливо актуальним у ситуації війни росії проти України. Війни супроводжують людство впродовж усієї історії. У навчальній дисципліні «Соціологія війни і миру» розглядається соціологічний *(комплексний, системний*) погляд на війну з порівнянням воєн у різних суспільствах і в різний час. Курс орієнтує студентів на проблемні питання, які існують в предметному полі екстремальних подій суспільного життя в час війни. Особлива увага зосереджена також на особливостях прояву діалектичного взаємозв'язку миру та війни у сучасному світі. Функціональне поєднання гетерогенних явищ і засобів у сучасній війні вимагає *комплексного міждисциплінарного підходу,* залучення методів різних галузей знань для протидії противнику

Метою дисципліни є надання студентам необхідного обсягу знань щодо соціологічної інтерпретації війни та миру; пов'язаних з ними соціальних явищ та процесів.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- означити місце соціології війни та миру в структурі сучасного соціологічного знання;
- з'ясувати як соціологія пояснює сутність та причини війни;
- проаналізувати, яким чином різні суспільства санкціонують насильство щодо своїх ворогів;
- порівняти спільні та відмінні риси традиційних та сучасних війн;
- проаналізувати витоки сучасних воєн через розуміння багатогранності збройних конфліктів і природу воєнно-політичного протистояння;
- виявити особливості концепту гібридної війни;
- сформувати систему соціологічних знань з дослідження, аналізу та інтерпретації колективного насильства;
- вміти охарактеризувати соціальні процеси безпосередньо пов'язані з війною та колективним насильством;
- продемонструвати особливості прояву діалектичного взаємозв'язку миру та війни у сучасному світі.

У результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних практичних дослідженнях з тематики курсу.

Основна література

1. «Українське суспільство в умовах війни. Рік 2023»: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.- кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 343 с.
2. Гантінґтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах / пер. з англ. Тарас Цимбал.

Київ : Наш формат, 2020. 448 с
3. Горбулін В. Як перемогти росію у війні майбутнього. Брайт Букс, 2021. 248 с.
4. Зелена книга протидії дезінформації / Упоряд. і заг. ред. С. Балан. – ГО «Інститут інформаційної безпеки». К., 2022. 178 с.
5. Кузьо Т. Війна Путіна проти України. Революція, націоналізм і криміналітет / Пер. з англ. Андрія Павлишина. К.: Дух і Літера. 2018. 560 с.
6. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. 552 с.
7. Поведінкові стратегії населення в умовах поширення соціально небезпечних хвороб / Г. Чепурко, О. Клименко, Ю. Привалов, О. Трофименко; за наук. ред. Г. Чепурко. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 223 с
8. Рущенко І. Війна цивілізацій. Анатомія російсько-українського конфлікту. Видавничий дім "Києво-Могилянська академія". К., 2020. 436 с.
9. Рущенко І. П. Гібридна війна: погляд соціолога: монографія / І. П. Рущенко. Х. : ФОП Павленко О.Г., 2015. 268 с.
10. Рущенко І.П. Ідеологія рашизму : монографія / І. П. Рущенко. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. 276 с.
11. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. К; НІСД, 2017. 496 с.
12. СІПРІ 2022: Щорічник: Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека: Пер. з англ./Стокгольм. міжнар. ін-т дослідження миру; Укр. центр екон. і політ. досліджень ім. О.Разумкова; Редкол. укр. вид.: О.Мельник (керівник проекту) та ін. К.: Заповіт, 2023. 732с
13. Требін М. П. «Гібридна» війна як нова українська реальність / М. П. Требін // Український соціум. 2014. № 3 (50). С. 113–127.
14. Требін М. П. Війни в історії людства та їхні наслідки: уроки для України [Текст] / М. П. Требін // Вісник Львівського університету. Серія філос.- політолог. студії. 2015. Випуск 6. С. 89-98.
15. Хобта С. В. Соціологія війни як завдання української соціології. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. 2016. № 5(302). С. 126-150.

Додаткова література

1. Україна як цивілізаційний суб’єкт історії та сучасності: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, В. А. Смолій, Г. В. Боряк, Я. В. Верменич, С. С.Дембіцький, О.М.Майборода, С. В. Стоєцький, Н. В. Хамітов, Л.Д.Якубова, О.В.Ясь. Інститут історії України НАН України. К: Ніка-центр, 2020. 356 с.
2. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця : монографія / [В. Азарова та ін. ; за заг. ред. Л. Компанцевої]. Київ : НА СБУ, 2021. 500 с.
3. Ткачук Р. Гібридна війна / Р. Ткачук // Військо України. 2014. № 06 (165). С. 10–15.
4. Зімбардо Ф. Ефект Люцифера. Чому хороші люди чинять зло./ Пер. з англ. Любомира Шерстюка. Київ: Yakaboo Publishing, 2019. 592 с.

5. Війна: держава, суспільство, особа. Збірник наукових статей / Гол. ред. В. Смолій; Відповід. ред.: О. Реєнт, О. Лисенко; Відповід. секретарі: О. Андрощук, Н. Залєток, Д. Ніколайчук. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 805 с.
6. Верменич Я. "Війни ідентичностей": українсько-російське цивілізаційне протистояння у когнітивно-дискурсивному вимірі. Нарис / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 87 с.
7. Лисенко О. Є., Маєвський О. О. Дегуманізація образу українців у російському пропагандистському дискурсі: Нарис / За ред. В. Смолія. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 82 с.
8. Статистичний щорічник України за 2021 рік. За ред. Вернера І. Є. https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/11/Yearbook_2021.pdf
9. Богуцький П. Тероризм як антиправова соціальна практика / П. Богуцький // Право України. 2015. № 9. С. 90–96.
10. Попович М. Війна і суспільство / М. Попович // Філософська думка. 2015. № 1. С. 5.
11. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри; за ред. Л.Г. Скокової. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 295 с. https://i-soc.com.ua/assets/files/journal/monografiya21_04_22.pdf
12. Хаас Р. «Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу/ Р. Хаас; пер. з англ. М.М. Климчук. Київ: Основи, 2019. 376 с.
13. Лобанова А.С. Феномен соціальної мімікрії. К.: Інститут соціології НАН України, 2004. 232 с.

Інформаційні ресурси

1. Інститут соціології НАН України (Київ): http:// https://isnasu.org.ua/
2. Соціологія: теорія, методи, маркетинг: https://isnasu.org.ua/publish/journal/
3. Український соціум. Науковий журнал (Київ): http://www.ukr-socium.org.ua
4. Центр Разумкова: https://razumkov.org.ua/
5. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва: http://dif.org.ua
6. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС): http://www.kiis.com.ua
7. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка: http://www.uisr.org.ua/monitoring
8. День. Щоденна всеукраїнська газета: https://day.kyiv.ua/uk
9. Дзеркало тижня. Міжнародний громадсько-політичний тижневик: https://dt.ua/gazeta/
10. Національна безпека і оборона. Журнал (Центр Разумкова): http://old.razumkov.org.ua/ukr/journal.php
11. Київський Безпековий Форум. Онлайн дискусія КБФ. URL : https://ksf.openukraine.org/ua
12. Інститут вивчення війни (*Institute for the Study of War, ISW)* https://militarist-monitor.org/profile/institute_for_the_study_of_war/; https://www.understandingwar.org/
13. Національний інститут стратегічних досліджень https://niss.gov.ua/
14. Платформа Прометеус https://prometheus.org.ua/